

-
11. Романюк О. Моделі посткомуністичних трансформацій / О. Романюк // Політичний менеджмент. – 2006. – № 3. – С. 95–110.
  12. Рябушкина В. Современные квазидемократии / В. Рябушкина // Полития. – 2008. – № 3. – С. 105–121.
  13. Траверсе О. Політичне лідерство, національна еліта і практика модернізації суспільства / О. Траверсе // Політичний менеджмент. – 2006. – № 1. – С. 27–36.
  14. Травин Д. Европейская модернизация : в 2 кн. Кн. 1 / Д. Травин, О. Маргания. – М. : ООО “Издательство АСТ”; С. Пб : Terra Fantastica, 2004. – 665 с.

В исследовании акцентируется внимание на особенностях политической модернизации в странах Центрально-Восточной Европы. На основе анализа таких явлений и процессов, как политический режим, рыночная экономика, политическая элита и права человека, участие в европейской интеграции, выделены модели политической модернизации: либерально-демократическая, авторитарная и гибридная.

Ключевые слова: политика, рыночная экономика, политическая элита, политическая модернизация, Центрально-Восточная Европа.

The research focuses on the specifics of political modernization in Central and Eastern Europe countries. Based on the analysis of such phenomena and processes as the political regime, the market economy, the political elite and human rights, participation in European integration, the patterns of political modernization are determined: the liberal-democratic, authoritarian and hybrid.

Keywords: politics, market economics, the political elite, political modernization, Central and Eastern Europe.

УДК 327
ББК 66.4

*Мар'яна Міщук,
Тетяна Кравців*

ВЗАЄМОВІДНОСИНИ УКРАЇНИ-ЄС: ПОГЛЯД КРИЗЬ ПРИЗМУ ЗМІ

Висвітлюються основні тенденції відносин між Україною та Європейським Союзом на тлі останніх політичних подій в Україні, основні думки провідних політичних діячів як Європи так і США та Канади. Проаналізовано оцінки ЗМІ щодо останніх парламентських виборів в Україні.

Ключові слова: Європейський союз, парламентські вибори, ЗМІ, політична влада, опозиція.

Починаючи з 1991 року Україна задекларувала готовність долучитися до європейської спільноти, що стало вагомим складовою та процесу взаємовідносин Європейського Союзу з Україною. За останні 20 років, в залежності від провладної політичної сили в Україні, позиція щодо пріоритетності зовнішньої політики України еволюціонувала.

Західні ЗМІ (один із головних регуляторів відносин держав на міжнародному рівні) постійно моніторять суспільно-політичну ситуацію в нашій державі. Саме тому, стосунки України з ЄС розглядаються й кризь призму та аналіз таких аспектів, як ув'язнення колишнього прем'єр-міністра України Ю.Тимошенко і останніх парламентських виборів в Україні – подій внутрішньополітичного життя держави, які найчастіше обговорюються й аналізуються не лише в середині України, але й міжнародною спільнотою.

Так, зокрема, американський сенатор Річард Дьорбін в інтерв'ю газеті “The day weekly digest” заявив, що відносини України з США та Європою залежатимуть від швидкості вирішення питання Ю.Тимошенко. “Ми весь час поверталися до одного питання. І це, звичайно, було тюремне ув'язнення пані Тимошенко. Ми вважаємо, в Сполучених Штатах, що це приклад вибіркового переслідування і тому вона має бути звільнена. Я обговорював це на кожній зустрічі, які були в мене, в тому числі під час зустрічі з Президентом. Це хмара, яка нависла над відносинами між Сполученими Штатами – і навіть Європою – та Україною. І чим раніше це буде вирішено і її звільнять з ув'язнення, тим краще для цих відносин”, – повідомив американський сенатор [8].

За словами сенатора, цю позицію він неодноразово оприлюднив на зустрічах з президентом Віктором Януковичем та прем'єром – міністром М.Азаровим.

Аналогічної позиції притримуються й представники такої потужної європейської держави як Великобританії.

Радник британського Прем'єр-міністра Девіда Камерона з питань Європи та глобального розвитку Іван Роджерс, під час зустрічі з міністром закордонних справ України Костянтином Грищенком підкреслив, що Велика Британія послідовно заявляла, що Угода про асоціацію та Угода про глибоку та всеосяжну зону вільної торгівлі не будуть підписані та ратифіковані, поки ув'язнена Ю. Тимошенко.

“Велика Британія активно підтримує євроінтеграційні прагнення України. Ми вітаємо парафування 30 березня 2012 року Угоди про асоціацію, а також першої й останньої сторінки УГВЗВТ, що засвідчило задоволеність обох сторін текстом угод. Водночас, Велика Британія неодноразово заявляла, що підписання й ратифікація навряд чи відбудуться, поки Україна не продемонструє своєї відданості демократичним реформам, зокрема, у сфері захисту прав людини та утвердження верховенства права”, – повідомляє посольство Великобританії [7].

Голова парламентського комітету у справах ЄС Гунден Кріхбаум (Німеччина) в інтерв'ю “Deutsche WELLE” заявив, що “у Європейського Союзу є певні стандарти і цінності. Україна заявляє про своє прагнення дотримуватися цих цінностей. Йдеться про засади правової держави, демократії, дотримання свободи слова і багато іншого. Ми хочемо бачити відповідні зусилля і серйозний поступ, підтримку громадянського суспільства. Всього цього ми нині не бачимо. На жаль”. Більше того, відповідно до переконань Г.Кріхбаума, в Україні спостерігається регрес у процесі реформування, адже “свого часу Україна вже була далі на шляху становлення демократичних структур. Коли ми говоримо про цінності Європейського Союзу, їх треба не лише поділяти, ними треба керуватися” [5].

“Йдеться насамперед про розбудову незалежного правосуддя, структур правової держави, про свободу ЗМІ. Спроби залякування – неприпустимі”, – заявив німецький депутат [4]. Г.Кріхбаум зазначив: “Якщо Україна хоче їхати в Європу, то не варто вмикати задній хід. Треба прийняти цінності і стандарти, на яких стоїть Європа” [4].

Європарламент ухвалив 27 жовтня 2011 р. резолюцію щодо поточної ситуації в Україні. Значну її частину присвячені справі Ю. Тимошенко та кримінальному переслідуванню інших представників української опозиції. Європарламентарі висловлюють “глибокий жаль з приводу того, що вирок колишньому прем'єр – міністру є виявом порушення прав людини, зловживання судовою системою з метою політичного придушення” [1].

“Якщо вирок у справі Ю.Тимошенко не буде переглянутий, то це поставить під загрозу укладання Угоди про асоціацію та її ратифікацію, віддаляючи країну від європейської перспективи. Водночас Європарламент вважає, що поглиблення відносин між Україною та ЄС і європейська перспектива в Україні мають велике значення та діють в інтересах обох сторін” [1].

Останні парламентські вибори теж вплинули на стосунки нашої держави з міжнародним співтовариством та додали протиріч між Україною та світовою спільнотою.

МЗС та ЗМІ Канади заявили, що стурбовані відсутністю відкритості і прозорості під час підрахунку голосів на парламентських виборах в Україні.

Про це йдеться в заяві міністра закордонних справ Джона Берда і міністра міжнародного співробітництва Джуліана Фантіно, зробленій 11 листопада 2012 року. “На жаль, це останнє в серії порушень упродовж виборчої кампанії, і це підтверджує інформацію про те, що парламентські вибори в Україні не були на висоті законних демо-

кратичних очікувань українського населення”, – йдеться в заяві, розміщеній на сайті МЗС Канади.

Канада рішуче підтримує народ України, який прагне побудувати країну на основі цінностей свободи, демократії, поважання прав людини і верховенства закону, наголошувалось в заяві МЗС Канади [7].

Міністр закордонних справ Швеції Карл Більдт стурбований тим, що парламентські вибори в Україні стали “кроком назад” в демократичному процесі. Відповідний запис глава зовнішньополітичного відомства Швеції зробив на своїй сторінці на одній із соціальних мереж [3].

Голова делегації спостерігачів Парламентської Асамблеї Ради Європи на парламентських виборах в Україні Андреас Гросс звинуватив владу в олігархізації всього виборчого процесу. “Олігархізація” всього процесу означала, що громадяни втратили змогу управляти через вибори, а також втратили віру в них”, – заявив Гросс. В цьому контексті Він констатував: “На жаль, величезний демократичний потенціал українського суспільства не був реалізований під час вчорашнього волевиявлення” [2].

У свою чергу, глава довгострокової місії спостерігачів Бюро з демократичних інститутів і прав людини Одрі Гловер підкреслила, що “відсутність адекватної відповіді влади на різні порушення під час виборів призвела до створення навколо них атмосфери безкарності”, що, в свою чергу, “кинуло тінь на вибори і прогрес в розвитку демократії, який досі Україна демонструвала” [2].

Тривогу з приводу згортання демократії та критичні оцінки з приводу останніх виборів в Україні надали державний секретар США Хілларі Клінтон та верховний представник ЄС із закордонних справ і політики безпеки Кетрін Ештон у статті для “The New York Time”. “Ми стурбовані повідомленнями про використання адміністративного ресурсу на користь кандидатів від правлячої партії та про труднощі, з якими стикаються деякі ЗМІ. Крім того, ми стурбовані продовженням практики проведення Центральною виборчою комісією закритих зустрічей перед своїми засіданнями та відсутністю представників деяких політичних партій в окружних і дільничних виборчих комісіях. Роздача виборцям фінансових або матеріальних благ – це ще одне явище, яке треба розслідувати і зупинити”, – стверджують Клінтон і Ештон, аналізуючи згадані тенденції [9].

Автори висловлюють жаль, що лідери опозиції, через засудження їх у ході судових процесів, які не відповідали міжнародним стандартам, позбавлені права участі у парламентських виборах. Український уряд повинен зробити щось стосовно цих вибіркових переслідувань, в тому числі у справі колишнього прем'єр-міністра Юлії Тимошенко та інших колишніх високопоставлених урядовців, вказують Клінтон і Ештон.

Хілларі Клінтон та Кетрін Ештон зауважують, що Сполучені Штати і Європейський Союз виконують свою частину роботи із сприяння вільним і чесним виборам: підтримують спостерігачів за виборами, допомагають у перепідготовці персоналу виборчих комісій, заохочують освіту для виборців та захист прав кандидатів і виборців. Але це вибори не в Європейському Союзі і не у США. Це вибори в Україні [9].

Сусідня Польща налаштована стосовно нашої держави та її взаємовідносин з ЄС більш позитивно, адже не випадково, саме Польща репрезентує та відстоює наші інтереси в Європі. Так, зокрема, колишній Президент Польщі О.Квасневський (на даний час є спів-головою місії спостерігачів Європейського парламенту в Україні) зазначає, що ЄС не може займати пасивну позицію після українських парламентських виборів. “Якщо Європа хоче, щоб її цінності і стандарти поділяли інші, вона повинна більш активно співпрацювати з Україною”, сказав він, додавши, що Україна все ще чекає чіткого сигналу від Європи [10].

Колишній канцлер Австрії Альфред Гузенбауер зазначив, що завдяки своєму географічному положенню, сланцевих родовищ газу, інфраструктурі енергетичного транзиту і величезним сільськогосподарським ресурсам, Україна являє собою широку економічну і стратегічну перспективу для Європи [5].

Французький сенатор і член міжпарламентської асоціації з Україною Ерве Море, заявив, що у Франції багато політиків хочуть, щоб Угода про асоціацію була підписана. “Ми з нетерпінням чекаємо, коли Україна почне глибоко вкорінюватися в ЄС, а не рухатися в іншому напрямку”, – зазначив сенатор [10].

Щодо позиції України, то Міністр закордонних справ України Костянтин Грищенко заявив: “Україна зараз упевнено просувається стратегічним шляхом, який приведе нас до процвітання і підписання Угоди про асоціацію”, адже, “всі наші політичні партії підтримують перспективу глибшої інтеграції в Європу. Ми хочемо добитися цього на благо нашого народу”.

Отож, незважаючи на гостру, критичну оцінку окремих подій в Україні з боку представників окремих європейських держав, в цілому європейська спільнота йде на певні компроміси з українським політикумом, якому, в свою чергу, варто рухатись в напрямку подальшого реформування українського суспільства, його демократизації.

1. Європарламент назвав вирок Ю. В. Тимошенко “зловживанням судочинством” // Євробюлетень. – 2011. – № 11. – С.15.
2. Міжнародні організації не задоволені парламентськими виборами в Україні. – Режим доступу : <http://www.newsru.ua/ukraine/29oct2012/obse.html#3>.
3. МЗС Швеції стурбований виборами в Україні і вважає їх “кроком назад”. – Режим доступу : <http://www.newsru.ua/ukraine/29oct2012/bild.html>.
4. Парламент Німеччини – проти ратифікації угоди про асоціацію з Україною. – Режим доступу : <http://www.expres.ua/news/2012/03/30/63424>
5. Політики Європи закликають до поліпшення відносин з Україною. – Режим доступу : <http://www.unian.ua/news/535763-cnbc-politiki-evropi-zaklikauyut-do-polipshennya-vidnosin-z-ukrajinoyu.html>.
6. Ратифікація Угоди про асоціацію Україна-ЄС зараз мало ймовірна. – Режим доступу : <http://www.newsmarket.com.ua/2012/04/ratifikatsiya-ugodi-pro-asotsiatsiyu-ukrayina-yes-zaraz-malo-ymovirna/>
7. У Канаді розчаровані виборами в Україні. – Режим доступу : <http://www.unian.ua/news/535125-mzs-kanadi-vibori-v-ukrajini-ne-vipravdali-spodivan.html>
8. Юлія Тимошенко має бути звільнена, а її ув'язнення – приклад вибіркового переслідування, – сенатор США Річард Дьорбін. – Режим доступу : <http://byut.com.ua/news/11148.html>.
9. Хілларі Родем Клінтон, Кетрін Ештон. Тривожні тенденції в Україні. – Режим доступу : http://www.nytimes.com/2012/10/25/opinion/hillary-clinton-catherine-ashton-ukraines-election.html?_r=1&.
10. Leading European Statesmen Call for Steps to Improve Relations Between Europe and Ukraine. – Режим доступу : http://www.cnbc.com/id/49803288/Leading_European_Statesmen_Call_for_Steps_to_Improve_Relations_Between_Europe_and_Ukraine.

В статье показаны основные тенденции отношений между Украиной и Европейским Союзом на фоне последних политических событий в Украине, основные мысли ведущих политических деятелей как Европы, так и США и Канады. Проанализированы оценки СМИ о последних парламентских выборах в Украине.

Ключевые слова: Европейский Союз, парламентские выборы, СМИ, политическая власть, оппозиция.

Shows trends of relations between Ukraine and the European Union against recent political events in Ukraine, the main ideas of leading political figures as Europe and the United States and Canada. The analysis estimates the media about the recent parliamentary elections in Ukraine.

Key words : European Union, parliamentary elections, media, policy, opposition.